

Längelmäveden kalatalousalue kutsui alueellaan toimivat osakaskunnat työpajaan, jonka tarkoituksen oli keskustella ja ideoida osakaskuntatoiminnan tulevaa kehitystä ja ratkoa esiin nousevia haasteita. Tilaisuus järjestettiin 14.3.2024 Orivedellä, Oriveden Kampuksella. Tilaisuuteen osallistui kahdestakymmenestä osakaskunnasta sekä kalatalousalueen hallituksesta yhteensä 24 osallistujaa.

Työpajan aluksi osallistujat jakoutuivat kolmeen seitsemän hengen ryhmään, jotka keskustelivat kolmessa eri "pöydässä" kahdesta eri aiheesta yhteensä 20 minuuttia kerrallaan. Tämän jälkeen pöytiä vaihdettiin. Toiminnanjohtaja ja kaksi hallituksen jäsentä toimivat pöydissä puheenjohtajina ja kirjasivat keskustelun havainnot ja pääkohdat.

TIIVISTELMÄ KÄSITELLYISTÄ AIHEISTA JA KÄYDYSTÄ KESKUSTELUSTA

1. MITEN KUVAILLET OSAKASKUNTASI TILANNETTA 10 VUODEN KULUTTUA?

Yhdistyminen: Osakaskunnat saattavat harkita yhdistymistä aikaisempaa useammin resurssien ja toimijoiden vähetessä. Yhdistymisen taloudelliset kysymykset, kuten liitoskustannusten jakautuminen, ovat ratkaisevia tekijöitä päätöksenteossa.

Demografiset haasteet: Monen osakaskunnan hoitokunnan keski-ikä on jo nyt korkea, ja tämä trendi saattaa jatkua, ellei uusia sukupolvia saada aktiivisesti mukaan toimintaan. Tämä korostaa tarvetta sukupolvien väliseen yhteistyöhön ja toiminnan mukauttamiseen nuorempien osallistujien tarpeisiin.

Etäkokoukset: Teknologian hyödyntäminen ja etäkokousten järjestäminen voivat tulla yhä tärkeämmiksi, mikä mahdollistaa laajemman osallistumisen.

Näkyvyyden parantaminen: Osakaskuntien on tärkeää tehdä työtä näkyvyytensä parantamiseksi, jotta voidaan houkutella osakkaita osallistumaan ja parantaa yleistä tietoisuutta toiminnastaan. Tämä voi sisältää viestintätapojen päivittämisen ja sosiaalisen median hyödyntämisen.

Kalastajien määrän muutos: Kalastajien määrän väheneminen saattaa olla haaste, joka edellyttää innovatiivisia ratkaisuja ja toimintaa kalastuksen edistämiseksi sekä harrastuksen houkuttelevuuden lisäämiseksi.

Yhteistyö muiden yhdistysten kanssa: Yhteistyön lisääminen muiden yhdistysten ja sidosryhmien kanssa on tarpeen resurssien jakamiseksi, yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja vaikuttavuuden kasvattamiseksi.

2. MITÄ MAHDOLLISUUKSIA NÄET TULEVAISUUDESSA VESIALUEIDEN OMISTAJINA?

Vesialueiden omistajina nähdään mahdollisuuksia kalastuksessa, virkistyskäytössä sekä niiden tuomassa taloudellisessa toimeliaisuudessa. Kalastus, myös kaupallinen kalastus, tuo omistajille osakaskuntien kautta kalamerkkien myyntituloja. Virkistysnäkökulma on useimmiten yhteistä työtä hyvän asian vuoksi ja tapahtuu talkoohengessä. Tässä tarkoitetaan venepaikkojen, laituriin, nuotiopaikkojen, laavujen yms. rakentamista. Hyvä puoli virkistyskäyttöön panostamisella on imagon lisäksi sillä, että vesialueliikennettä voidaan näin ohjata hallitusti luvallisiin paikkoihin. Ja ehkä luvaton liikkuminen vähenee.

Yleisesti ottaen vesialueiden omistajat haluavat pitää huolta omaisuudestaan ja sallia muidenkin käyttävän sitä. Kukaan ei tuonut esille vaihtoehtoa, jossa omistajat kieltävät kaiken käytön muilta kuin omistajilta. Vesiskootterit kyllä nähtiin useammassa tapauksessa laitteina, joiden käyttöä haluttaisiin jollain tavalla rajoittaa.

Yhteistyö nähtiin tulevaisuuden mahdollisuutena ja jopa eilinehtona. Se voisi olla virallista, maanmittaustoimituksen kautta tapahtuvaa, mutta myös muita yhteistyötapoja peräänkuulutettiin. (Keski-Suomessa, Kuoreveden alueella on joku isompi yhteistoiminta-alue. Mistähän siitä saisi lisätietoa?)

Nuorisokasvatus nousi esiin monessa keskustelussa. Meidän toimijoiden pitäisi paremmin osata myydä kalastuksen mukavia puolia, mutta myös yhteisten asioiden hoitamisen palkitsevuutta. Palloa heitettiin kalatalousalueille, jotta siellä voitaisiin edesauttaa kalastuskasvatusta.

Ammattikalastus mahdollisuutena nousi esiin myös, mutta ei vahvasti. Mielenkiintoinen nosto oli myös mahdollisuus käyttää vesialuetta moottoriurheiluun (esim. jäärata-autoiluun/moottoripyörä).

Hajanaista pohdintaa syntyi myös metsästysmahdollisuuden ympärille sekä sille, voiko itse vettä omistaja hyödyntää. Tunnetustihan maailmassa on pula puhtaasta vedestä

3. MITÄ UHKIA NÄET TULEVAISUUDESSA VESIALUIEDEN OMISTAJINA?

Selkeänä ykkösuhkana nousi aktiivitoimijoiden vanheneminen niin kalastajina kuin myös osakaskuntatoimijoina. Kehitys ei ole suotuisa ja pohdintaa oli myös siitä, että ylitetäänkö omistajien oikeus jossain vaiheessa yhteisen edun nimissä. Merkkejä tästä ei kyllä toistaiseksi kukaan nähnyt.

Yhdistyminen nähtiin myös ei vain mahdollisuutena vaan myös uhkana. Sen seurauksena voi päätöksenteko etäännyä ns. omista rannoista.

Yksittäisinä uhkina mainittiin myös ruoppaukset, avohakkuut, vesijetit ja lisääntyvä luvaton toiminta. Mainintoja sai myös suojelu, erilaiset rauhoitusalueet, ilmastonmuutos, ympäristövahingot ja kiinteistövero.

Yhteenvetona voisi sanoa, että vesialueen omistajuus nähtiin positiivisena asiana ja omaisuudesta halutaan pitää huolta. Mahdollisuuksia tuli keskusteluissa enemmän kuin uhkia.

4. MITEN VOI KÄYTTÄÄ/OLET KÄYTTÄNYT OSAKASKUNNAN TALOUDELLISEN YLIJÄÄMÄN?

Osakaskunnan taloudellista ylijäämää voidaan käyttää monipuolisesti erilaisiin toimintoihin ja projekteihin, jotka tukevat osakaskunnan päämääriä ja parantavat vesistöjen tilaa sekä kalastusolosuhteita. Taloudellinen ylijäämä on mahdollista suunnata seuraaviin kohteisiin:

- Kalavenhoitorahastoon säästäminen ja varautuminen tuleviin istutuksiin
- Kalakantojen elvytys ja monipuolistaminen kalanpoikasia istuttamalla.
- Rakenteet ja parannukset yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa:
- Laavu- ja retkeilijöiden taukopaikoiksi
- Ranta-alueiden käytettävyyden parantaminen kalastuksen ja retkeilyn näkökulmasta rakentamalla laitureita ja siltoja
- Kalastajien ja veneilijöiden vesistöihin pääsyn helpottaminen rakentamalla veneenlaskupaikkoja
- Vesistöjen kunnostus ja käyttöarvon lisääminen esimerkiksi niitto- ja ruoppausprojekteilla.
- Osakaskuntien yhdistämisen kustannukset
- Vesistön tilan selvittäminen ja kalakantojen tutkiminen tukemaan kestävästä kalastuksesta ja vesistöhoitoa.
- Vesistön virtaaman ja vedenkorkeuden säätely.
- Aktiivisten kirjanpitokalastajien ja muiden ansioituneiden osakaskunnan toimijoiden tunnustukset.

- Osallistuminen laajempiin tutkimushankkeisiin, jotka tukevat kalastuksen ja vesistöjen hoitoa.

5. MITKÄ OVAT TÄRKEIMMÄT KEINOT OSAKASKUNTIEN TOIMINNAN AKTIVOIMISEKSI?

Osakaskuntien aktivoimiseksi keskeisiä keinoja ovat yhteistoiminta ja tapahtumien järjestäminen, kuten istutukset, onki- ja pilkkikilpailut sekä perhetapahtumat. Haasteina ovat yhteiskunnallisen muutoksen tuoma yksilökeskeisyys, kokouksiin osallistumisen välttely luottamustehtävien pelossa, sekä aktiivisten toimijoiden kuormittuminen. Ratkaisuksi esitettiin vaihtoehtojen tarjoamista osallistumiselle, sähköisten tiedotuskanavien käyttöä, tiedottamista yhteistyössä muiden alueella toimivien yhdistysten kanssa ja tapahtumien yhteisjärjestämistä.

Mökkiläisten osallistumista pyritään lisäämään tiedottamalla monipuolisesti toiminnasta. Tärkeää on myös osakaskuntien yleishyödyllisen roolin korostaminen ja tunnettuuden lisääminen. Aktiiviset johtajat ja hoitokunnan puheenjohtajat ovat avainasemassa toiminnan elävöittämisessä, vaikkakin rajallinen jaksaminen voi olla ongelma. Nähtiin, että toimintaa pyörittävän aktiivin on tarpeen saada myös muita tekijöitä ympärilleen. Toiminnan yhteisöllisyys ja hyötynäkökulma ovat merkittäviä tekijöitä ihmisten aktivoimiseksi, samoin kuin tapahtumat, jotka tuovat osakkaat yhteen ja edistävät toiminnan tuntemusta. Rahoituksen ollessa rajallista, ja on kuitenkin punnittava, käytetäänkö varoja osakaskunnan omaisuuden hoitamiseen vai vapaamuotoisempaan toimintaan ja missä suhteessa.

6. MITÄ YHTEISTOIMINNAN MAHDOLLISUUKSIA NÄET OSAKASKUNTIEN TOIMINNASSA?

Osakaskuntien toiminnassa nähtiin useita yhteistoiminnan mahdollisuuksia, jotka keskittyvät resurssien yhdistämiseen ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen. Mahdollisuuksiin kuuluu muun muassa yhteiset istutukset naapuriosakaskuntien kanssa, virtavesien kunnostukset maanomistajien tuella, kalastuksenvalvonnan yhteisjärjestäminen ja keveimmillään vaikkapa kimppekyydit kokouksiin. Ehdotettu toimenpide on myös yhteisen pankkitilin perustaminen yhteistoimintaosakaskuntien kesken, joka toisi säästöjä pankin palvelumaksuissa.

Yhteistoiminta mahdollistaa myös eri osakaskuntien kalastuksen järjestämisen "ristiin" saman vesistöalueen naapureiden kesken, mikä edistää osallistumista ja yhteisöllisyyttä. Tuotemarkkinointi ja esittelytapahtumat voisivat tarjota tilaisuuksia

osakaskuntien yhteistyölle laajemman yleisön tavoittamiseksi. Yhteystietojen jakaminen ja yhteistoimintasopimukset ovat tärkeitä toiminnan koordinoinnissa.

Yhteistoiminnan haasteena on yksiköiden koon kasvattamisen ja yhteisöllisyyden säilyttämisen tasapainottaminen. Maanmittaustoimituksella yhdistäminen voi luoda toimivampia ja taloudellisesti vahvempia yksiköitä, mutta samalla voi syntyä riski yhteisöllisyyden vähenemisestä.